

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Postavení spotřebitele po nabytí účinnosti energetického zákona

S příchodem nového roku nabyla účinnosti dlouho očekávaná novela energetického zákona[1], jež významně posílila postavení spotřebitele v oblasti energetiky. Důvodem k přijetí úprav byla nejen kritika ze strany Evropské komise, ale též neblaze proslulá praxe zprostředkovatelů energií, kteří často zneužívali důvěřivosti spotřebitelů, a připravovali je tak o nemalé finanční částky. Jaké změny zmíněná novela přinesla a co dalšího mohou čeští spotřebitelé v letošním roce očekávat?

Důvody přijetí nové úpravy

Ochrana spotřebitele patří mezi jednu ze sdílených politik Evropské unie (srov. čl. 4 Smlouvy o fungování Evropské unie). V rámci prozatím čtyřech energetických balíčků přijala Evropská unie několik směrnic a nařízení, jejichž cílem je mimo jiné též zajištění vysokého stupně ochrany spotřebitele v oblasti energetiky. Nesprávná transpozice některých ustanovení směrnic třetího energetického balíčku byla po dlouhou dobu trnem v oku Evropské komise. Ta proto zahájila první kroky v řízení o nesplnění povinnosti a zaslala České republice výzvu k zajištění správného provedení a uplatňování daných směrnic.[2] Novela energetického zákona se již tehdy stala nevyhnutelnou.

Dalším impulsem k urychlenému přijetí novely bylo bezpochyby rostoucí množství nepoctivých praktik ze strany některých subjektů pohybujících se na trhu s energiemi. Před takzvanými energošmejdami varovaly mnohé instituce včetně Energetického regulačního úřadu. Ten v roce 2018 vydal Desatero obrany před „šmejdami“ v energetice[3], avšak ani to nezamezilo uzavírání spotřebitelsky nevýhodných smluv. Zejména zprostředkovatelé energií se dlouhou dobu pohybovali na hraně (a často i za hranou) zákona, využívali důvěřivosti spotřebitelů a nejasnosti některých zákonných ustanovení. Po pádu několika dodavatelů energií v druhé polovině loňského roku získali nepoctiví podnikatelé nespočet příležitostí k oklamání dalších spotřebitelů, kterých se snažili využít na maximum. Není se čemu divit, účinnost novely energetického zákona, která slibovala zlepšení postavení spotřebitelů v energetice, byla již za dveřmi.

Velká novela energetického zákona nabyla účinnosti 1. ledna letošního roku. Menší část nové právní úpravy nabyde účinnosti 1. července. Přehled těch nejdůležitějších změn z hlediska ochrany práv spotřebitele naleznete v následujícím textu.

Zprostředkovatelská činnost jako předmět podnikání v energetických odvětvích

Nejpalčivější problém představovaly před přijetím novely energetického zákona praktiky zprostředkovatelů energií[4]. Proti těmto praktikám se zákonodárci rozhodli bojovat hned několika způsoby.

a. *Definice zprostředkování*

Od 1. ledna 2021 upravuje energetický zákon vůbec poprvé problematiku zprostředkování

v energetice. Zprostředkovatelskou činností v energetických odvětvích se ve vztahu ke spotřebiteli (ale i dalším subjektům v zákoně uvedeným) rozumí nejen obstarání příležitosti k uzavření, změně nebo zrušení smlouvy o dodávce energií, ale též samotné sjednání takové smlouvy. Touto činností je i jakékoliv přípravné jednání směřující k výše popsaným jednáním. Ze zprostředkovatelské činnosti se nicméně vyjímají jednorázová bezúplatná jednání zmocněnce jednajícího mimo rámec podnikání. Naopak jednorázové bezúplatné jednání zmocněnce jednajícího v rámci podnikání a činnost držitele licence spočívající v zastupování zákazníka bude regulaci zprostředkovatelské činnosti podléhat.

b. Informační povinnosti zprostředkovatele

Zprostředkovatel, který je povinen provozovat svou činnost poctivě a s odbornou péčí, musí nově plnit vůči spotřebiteli mnohé informační povinnosti. V první řadě je povinen obeznámit spotřebitele, a to již při prvním kontaktu s ním, o tom, že je zprostředkovatelem, a tuto skutečnost prokázat. Také je povinen sdělit spotřebiteli svou totožnost, adresu sídla, registrační číslo a případně i identifikační číslo. Kromě toho musí spotřebitele bez zbytečného odkladu pravdivě informovat o všech podstatných skutečnostech včetně hrozící škody.

Jasně vymezení informační povinnosti zprostředkovatelů považujeme za klíčové. V dosavadní praxi totiž spotřebitelé neměli dostatek informací o zprostředkovateli samotném, ale ani o dokumentech, které jim byly předkládány k podpisu. Až následně spotřebitelé zjišťovali, že „nezávazná přihláška k aukci energií“ není ničím jiným než smlouvou, která v sobě navíc ukrývá nemalé sankce, a to nejen za porušení smluvních povinností, ale často také za ukončení smlouvy.

Ochrana spotřebitele je posílena povinností zprostředkovatele zohledňovat při své činnosti práva a oprávněné zájmy spotřebitele a dávat jim přednost před zájmy vlastními, zejména včas respektovat projevenou vůli spotřebitele.

Zcela zásadní význam má pro spotřebitele informační povinnost zprostředkovatele ohledně uzavřené smlouvy o dodávkách. Spotřebitel musí být již ve smlouvě o zprostředkování informován o tom, že smlouvu o dodávkách uzavřenou v důsledku zprostředkování může vypovědět, a to do 15 dní od zahájení dodávek. Písemná smlouva o dodávkách musí být navíc spotřebiteli zprostředkovatelem předána, a to bezodkladně, nejpozději do 14 dní od jejího uzavření, ne však později než ke dni zahájení dodávek. Zatímco doposud zprostředkovatelé, ale i dodavatelé, využívali nevědomosti spotřebitelů ohledně okamžiku uzavření smlouvy o dodávkách, a ti následně nestíhali smluvní vztah včas ukončit, nyní by už informace o možnosti ukončení smlouvy neměla spotřebitelům uniknout.

c. Úprava zprostředkovatelské smlouvy

Smlouva o zprostředkování musí mít ze zákona písemnou formu. Již tedy není možné, aby spotřebitel spadl do pasti zprostředkovatele po telefonu. Zprostředkovatel je navíc povinen předat spotřebiteli smlouvu v listinné podobě, ledaže ten písemně souhlasil s formou elektronickou.

Zákon navíc upravuje povinné náležitosti smlouvy o zprostředkování, čímž zajišťuje ještě větší informovanost spotřebitele ohledně vznikajícího závazku. Ten se již ze zprostředkovatelské smlouvy musí dozvědět o svém právu na odstoupení, stejně jako o možnosti odvolat udělenou plnou moc.

Ve zprostředkovatelské smlouvě musí být také výslovně specifikována smlouva o dodávkách, o níž má spotřebitel zájem, a to včetně celkové ceny, kterou je ochoten za dodávku energií platit.

Smlouvu o zprostředkování je spotřebitel oprávněn kdykoliv vypovědět, a to bez jakékoliv sankce. Výpovědní doba přitom není stanovena. Zprostředkovatelé již tedy neuspějí s tolik populárními smluvními pokutami za porušení blíže nespecifikovaných povinností a budou se muset smířit pouze

s odměnou za poskytované služby, kterou si se spotřebitelem předem ujednají. Možnost bezpostižného ukončení smlouvy o zprostředkování se vztahuje též na smlouvy uzavřené před účinností novely.[\[5\]](#)

Aby zákonodárce zamezil existenci vadných smluv o zprostředkování vzniklých před účinností novely, stanovil šestiměsíční lhůtu pro jejich nápravu. Nebudou-li tyto smlouvy do 6 měsíců ode dne účinnosti novely uvedeny do souladu s novými pravidly, závazky z nich vzniklé uplynutím lhůty zaniknou.[\[6\]](#)

d. Automatický zánik zmocnění

Dosavadní praxe umožňovala, aby za nepozorného spotřebitele jednal zprostředkovatel na základě udělené plné moci i několik let. Výjimkou tak nebyly situace, ve kterých spotřebitel čelil sankcím za porušení smluvních povinností, když v domnění konce platnosti dosavadní smlouvy o dodávkách energií přešel k jinému dodavateli, zatímco zprostředkovatel jeho jménem uzavřel smlouvu jinou. Nově proto platí, že plná moc udělená zprostředkovateli nejpozději do 12 měsíců ode dne uzavření dohody o zastoupení zanikne, aniž by ji spotřebitel musel vypovídat.

Rozhodne-li se spotřebitel plnou moc vypovědět, nemůže být nikterak sankcionován. To se vztahuje i na plné moci udělené zprostředkovatelům před účinností novely.

e. Přestupky

Jistě lze kvitovat také sankce spojené s porušením povinností zprostředkovatele. Např. za přestupek spočívající v porušení informační povinnosti zprostředkovatele, povinnosti jednat s odbornou péčí či povinnosti předat spotřebiteli písemné vyhotovení smlouvy o zprostředkování může úřad uložit pokutu až do výše 15.000.000 Kč.

f. Změny od 1. července 2022

Regulace činnosti zprostředkovatelů od 1. července letošního roku ještě vzroste. Zprostředkovatelskou činnost totiž bude možné vykonávat pouze na základě oprávnění uděleného Energetickým regulačním úřadem v rámci zvláštního řízení. Podmínkou zápisu do nově vzniklého registru zprostředkovatelů bude mimo jiné bezúhonnost a spolehlivost žadatele o oprávnění, stejně jako předešlá zkušenost s výrobou či obchodem s energiemi. Oprávnění bude udělováno na dobu 5 let ode dne zápisu do registru zprostředkovatelů a při žádosti o jeho prodloužení bude nutné dokládat splnění totožných zákonných podmínek jako pro jeho prvotní udělení. Lze nicméně předpokládat, že oprávnění obdrží i zprostředkovatelé, kteří již v minulosti prosluli nečestným jednáním vůči spotřebitelům. Jak totiž uvedl předseda rady Energetického regulačního úřadu, vzhledem k tomu, že doposud nebyli zprostředkovatelé ze strany Energetického regulačního úřadu kontrolováni, neexistuje dle jeho slov žádný zákonný důvod, proč je při registraci odmítnout.[\[7\]](#)

Přísnější pravidla pro dodavatele energií

Novela energetického zákona se dotkla i povinností dodavatelů energií. Vzhledem ke špatným zkušenostem z praxe zavedla novela obligatorní písemnou formu smlouvy o dodávkách. Přinesla s sebou ale i některé další významné změny.

a. Bezplatné poskytnutí vyúčtování

Dodavatelé energií jsou nově povinni vyúčtovávat dodávky energií bezplatně, a to jak v případě

listinného, tak elektronického vyúčtování[8]. Poplatek nesmějí stanovit ani za sdělení informací s vyúčtováním spojených. Právě bezplatnost vyúčtování v předchozí právní úpravě chyběla, a stala se tak kritizovaným bodem ze strany Evropské komise.

b. Informační povinnosti dodavatelů

Také dodavatelům byly rozšířeny informační povinnosti. Doposud byl dodavatel zvýšení ceny za dodávku energií nebo změnu jiných smluvních podmínek povinen oznamovat zásadně způsobem sjednaným ve smlouvě. Ze zákona přitom nebylo jasné, zda je potřeba doručit toto oznámení přímo spotřebiteli, nebo zda stačí například uveřejnění informace na internetových stránkách. Povinnost adresného a individuálně určeného doručení dovedl až Energetický regulační úřad.[9] S účinností novely byla výše nastíněná nejasnost napravena. Zvýšení ceny je dodavatel povinen oznámit prokazatelně a adresně, a to nejpozději třicátý den před účinností změny. Součástí oznámení přitom musí být poučení o právu druhé strany bez sankce smlouvu vypovědět, a to do deseti dní přede dnem účinnosti změny. Nedodržení výše uvedených pravidel je sankcionováno neúčinností navrhovaných změn.

c. Trvání smlouvy o dodávkách energií

V dosavadní praxi nebyly výjimkou smlouvy o dodávkách uzavírané na dobu určitou přesahující několik let. V těchto smlouvách byla navíc upravena automatická prolongace, jejich výpověď byla tedy značně ztížena. Vypovědět závazek ze smlouvy bylo o to těžší, pokud dodavatel stanovil velmi krátkou lhůtu k její výpovědi a odmítal spotřebiteli sdělit, v jaké době lze závazek vypovědět. Dle nové právní úpravy se smlouva uzavřená na dobu určitou po 36 měsících automaticky přeměňuje na smlouvu na dobu neurčitou (což platí i pro smlouvy uzavřené před účinností novely). Navíc je spotřebiteli umožněno vypovědět smlouvu až do dvacátého dne před uplynutím sjednané doby trvání závazku ze smlouvy, a to s účinností ke dni uplynutí sjednané doby trvání. Vedle toho je dodavatel povinen sdělit na žádost zákazníka dobu trvání závazku ze smlouvy, jakož i dobu, kterou má k dispozici pro výpověď smlouvy.

Neblahým zvykem dodavatelů bylo donedávna též zamezování ukončení smluvního vztahu v situacích, kdy vlastnické či užívací právo zákazníka k odběrnému místu zaniklo. Spotřebitelé byli nuceni převádět stávající smlouvu na nového uživatele, případně byli povinni převést starou smlouvu na nové odběrné místo. V opačném případě hrozila zákazníkům nemalá pokuta. Díky novele je nicméně možné ve výše uvedených případech smlouvu bez postihu vypovědět.

d. Výpověď smlouvy o dodávkách

I nadále je spotřebitel oprávněn vypovědět bez postihu smlouvu o dodávkách, jež byla uzavřena distančním způsobem či mimo obchodní prostory dodavatele. Oproti dosavadní právní úpravě je zřejmé, že výpověď lze podat již ode dne uzavření smlouvy o dodávkách, nikoliv až od zahájení dodávek samotných. Zákonodárce také postavil najisto, že výpověď nemá vliv na spotřebitelovo právo odstoupit od smlouvy dle § 1829 a násl. občanského zákoníku.

Je otázkou, zda dané ustanovení nemělo projít větší změnou. Zcela běžně totiž zprostředkovatelé přímo ve zprostředkovatelské smlouvě uvádějí ustanovení, dle kterého je spotřebitel srozuměn s tím, že smlouva o dodávkách bude uzavřena v obchodních prostorách dodavatele. V následném sporu pak argumentují tím, že spotřebitel již od počátku věděl, že nebude mít možnost smlouvu ve výše uvedené lhůtě vypovědět. Ačkoliv zákonodárce stanovuje, že důkazní břemeno ohledně tvrzení, že smlouva nebyla uzavřena distančním způsobem nebo mimo obchodní prostory dodavatele, leží právě na dodavateli, bylo by vzhledem k potřebě zvýšené ochrany spotřebitele vhodné stanovit též

nevyvratitelnou domněnku distančního uzavření smlouvy o dodávkách pro případy, kdy byla distančně (či mimo obchodní prostory) uzavřena též smlouva zprostředkovatelská.

Zákaz podomního prodeje energií jako nový nástroj v boji proti energošmejdům

Vedle výše uvedených změn přinesl novelizovaný energetický zákon možnost regulovat poskytování služeb při provádění licencované či zprostředkovatelské činnosti na místní úrovni. Obec může od 1. ledna 2022 nařízením stanovit, že jsou některé formy těchto činností v dané obci či její části zakázány. S ohledem na aktuální energetickou situaci lze očekávat, že obce této možnosti budou hojně využívat. O zákazu aktuálně uvažuje např. Praha.

Efektivnější vymáhání práva

Do nabytí účinnosti novely energetického zákona představovala značný problém dělená působnost orgánů zajišťujících mimosoudní řešení sporů v energetice. Zatímco spory mezi spotřebiteli a zprostředkovateli řešila Česká obchodní inspekce, řešení sporů s dodavateli připadalo Energetickému regulačnímu úřadu. Tento systém omezoval řádné řešení sporů, navíc byl pro spotřebitele velmi matoucí. Lze tedy uvítat, že od tohoto roku budou i spory ze zprostředkovatelských smluv řešeny Energetickým regulačním úřadem.

Mgr. Sabina Pazderová,
spolupracující advokátka

Kateřina Servusová,
paralegal

Valíček & Valíčková
advokátní kancelář, s.r.o.

[Valíček & Valíčková, advokátní kancelář](#)

Kanceláře **Brno**: Nám. Svobody 18, Brno

Kancelář **Praha**: The Flow Building, Václavské nám. 47, Praha

Kancelář **Vyškov**: Dukelská 12, Vyškov

Kancelář **Ivančice**: Petra Bezruče 2, Ivančice

Tel.: 770 685 603

email: info@brno-advokatnikancelar.cz

---

[1] Zákon č. [458/2000](#) Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)

[2] Evropská komise. Prosincové případy nesplnění povinnosti: hlavní rozhodnutí. Internetové stránky Evropské komise. Dostupné >>> [zde](#).

[3] Energetický regulační úřad. ERÚ vydává Desatero obrany před „šmejdy“ v energetice. © 2014–2021 Energetický regulační úřad. Dostupné >>> [zde](#).

[4] viz např. Energetický regulační úřad. Polovinu podání na ERÚ za loňský rok mají na svědomí zprostředkovatelé energií. © 2014–2021 Energetický regulační úřad. Dostupné >>> [zde](#).

[5] přechodná ustanovení zákona č. [362/2021](#) Sb., kterým se mění zákon č. [458/2000](#) Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

[6] ibidem

[7] Energetický regulační úřad. Jízdní řád regulace zprostředkovatelů 2022. © 2014–2021 Energetický regulační úřad. Dostupné >>> [zde](#).

[8] Dodavatelé jsou navíc povinni nabízet zákazníkům možnost poskytování vyúčtování v elektronické podobě. Tato podoba je preferovaná a využije se vždy, pokud si zákazník nezvolí možnost vyúčtování v listinné podobě. To neplatí, pokud zákazník ani na písemnou výzvu nesdělí elektronický kontakt pro doručování vyúčtování.

[9] Energetický regulační úřad. VÝKLADOVÉ STANOVISKO ENERGETICKÉHO REGULAČNÍHO ÚŘADU č. 2/2018. © 2014–2021 Energetický regulační úřad. Dostupné >>> [zde](#).

Další články:

- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)